C/2024/6808

29.11.2024.

PREPORUKA VIJEĆA

od 21. listopada 2024.

o ekonomskoj, proračunskoj i strukturnoj politici te politici zapošljavanja Belgije

(C/2024/6808)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([2]) kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno reformi i ulaganja u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(2) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time bi se doprinijelo energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, dok bi se istodobno povećali uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Belgija je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(3) Komisija je 16. ožujka 2023. objavila komunikaciju naslovljenu „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”, na kojoj će se temeljiti donošenje odluka o politikama i kojom će se stvoriti okvirni uvjeti za povećanje rasta. U toj se komunikaciji definira devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. Među njima se pristup

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

privatnom kapitalu, istraživanja i inovacije, obrazovanje i vještine te funkcionalno jedinstveno tržište ističu kao najvažniji prioriteti politika za reforme i ulaganja kako bi se odgovorilo na postojeće izazove u području produktivnosti i ojačala dugoročna konkurentnost Unije i njezinih država članica. Komisija je 14. veljače 2024. objavila komunikaciju naslovljenu „Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2024.”. U toj se komunikaciji detaljno opisuju konkurentske prednosti i izazovi jedinstvenog europskog tržišta i prate godišnja kretanja u skladu s utvrđenih devet pokretača konkurentnosti.

(4) Komisija je 21. studenoga 2023. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2024., čime je označen početak europskog semestra 2024. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 22. ožujka 2024. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta za 2024., koji se temelje na četirima dimenzijama konkurentne održivosti. Komisija je 21. studenoga 2023. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2024., u kojem Belgija nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama i za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je istog dana donijela i mišljenje o nacrtu proračunskog plana Belgije za 2024. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2024., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 12. travnja 2024. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([5]) („Preporuka o europodručju za 2024.”), a 11. ožujka 2024. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(5) Novi okvir gospodarskog upravljanja Unije stupio je na snagu 30. travnja 2024. Taj okvir obuhvaća novu Uredbu (EU) 2024/1263 o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru, izmijenjenu Uredbu Vijeća (EZ) br. 1467/97 ([6]) o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita i izmijenjenu Direktivu Vijeća 2011/85/EU ([7]) o zahtjevima za proračunske okvire država članica. Ciljevi su novog okvira gospodarskog upravljanja promicati dobre i održive javne financije, održiv i uključiv rast i otpornost, što će se postići reformama i ulaganjima, te spriječiti prekomjerne državne deficite. Novi okvir gospodarskog upravljanja također potiče odgovornost na nacionalnoj razini i više je usmjeren na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan. Nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan sadržava fiskalne i investicijske obveze te obveze pojedine države članice u pogledu reformi i obuhvaća četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje planiranja, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([8]) u nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EU) 2024/1263, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom u srednjoročnom razdoblju. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz Uredbe (EU) 2024/1263, razdoblje prilagodbe može se produljiti do najviše tri godine. Komisija je radi potpore izradi tih nacionalnih srednjoročnih fiskalno-strukturnih planova 21. lipnja 2024. objavila smjernice o informacijama koje države članice trebaju dostaviti u svojim nacionalnim srednjoročnim fiskalno-strukturnim planovima i godišnjim izvješćima o napretku. U skladu s člancima 5. i 36. Uredbe (EU) 2024/1263 Komisija je državama članicama dostavila referentne smjerove kretanja i tehničke informacije, ovisno o slučaju. Države članice moraju do 20. rujna 2024. dostaviti svoje nacionalne srednjoročne fiskalno-strukturne planove, osim ako država članica i Komisija postignu dogovor o produljenju tog roka za razumno razdoblje. U skladu sa svojim nacionalnim pravnim okvirima države članice mogu o nacrtima svojih srednjoročnih planova raspraviti sa svojim nacionalnim parlamentima, mogu od neovisnih fiskalnih institucija zatražiti da izdaju mišljenje i mogu provesti savjetovanje sa socijalnim partnerima i drugim nacionalnim dionicima.

([4]) Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Preporuka Vijeća od 12. travnja 2024. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1467/97 od 7. srpnja 1997. o ubrzanju i pojašnjenju provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficita (SL L 209, 2.8.1997., str. 6., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Vijeća 2011/85/EU od 8. studenoga 2011. o zahtjevima za proračunske okvire država članica (SL L 306, 23.11.2011., str. 41., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez i. rashoda za kamate, ii. diskrecijskih mjera na strani prihoda, iii. rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, iv. nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, v. cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i vi. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(6) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2024. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020., 2022. i 2023. i dalje su jednako relevantne za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Belgija je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost, u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 13. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Belgije ([9]), koja je izmijenjena 8. prosinca 2023. na temelju članka 18. stavka 2. Uredbe (EU) 2021/241 radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([10]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Belgija u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nije poništeno.

(8) Belgija je 30. travnja 2024. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2024., u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([11]). U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2024. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Belgije o napretku ostvarenom u provedbi plana za oporavak i otpornost.

(9) Komisija je 19. lipnja 2024. objavila Izvješće za Belgiju za 2024. U njemu je ocijenjen napredak Belgije u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2023. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Belgije. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Belgije u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(10) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, deficit opće države u Belgiji se s deficita od 3,6 % BDP-a u 2022. povećao na deficit od 4,4 % BDP-a u 2023., dok je dug opće države porastao sa 104,3 % BDP-a krajem 2022. na 105,2 % BDP-a krajem 2023. Kako je najavila u komunikaciji od 8. ožujka 2023. naslovljenoj „Smjernice za fiskalnu politiku za 2024.”, Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. poduzima prvi korak za pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu, u skladu s postojećim pravnim odredbama. Komisija je 19. lipnja 2024. objavila izvješće na temelju članka 126. stavka 3. Ugovora. U tom je izvješću ocijenjeno proračunsko stanje Belgije jer je njezin deficit opće države 2023. premašio referentnu vrijednost od 3 % BDP-a utvrđenu Ugovorom. Uzimajući u obzir tu ocjenu i nakon razmatranja mišljenja Gospodarskog i financijskog odbora danog u skladu s člankom 126. stavkom 4. Ugovora, u izvješću se zaključuje da Komisija u srpnju 2024. namjerava predložiti pokretanje postupka u slučaju prekomjernog deficita za Belgiju tako što će Vijeću predložiti da donese odluku na temelju članka 126. stavka 6. Ugovora o postojanju prekomjernog deficita u Belgiji.

(11) Vijeće je 12. srpnja 2022. ([12]) preporučilo da Belgija u 2023. osigura razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem rasta primarnih tekućih rashoda koje financira država ispod srednjoročnog potencijalnog rasta proizvodnje ([13]), uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Belgiji je istodobno preporučeno da se

([9]) ST 10161/21 INIT i ST 10161/21 ADD 1.

([10]) Provedbena odluka Vijeća od 8. prosinca 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 13. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Belgije (ST 15570/23 INIT).

([11]) Uredba Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika (SL L 209, 2.8.1997., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Belgije za 2022. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 1.).

([13]) Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2024. procjenjuje se da će srednjoročni potencijalni rast proizvodnje Belgije u 2023. iznositi 5,7 % u nominalnom smislu, na temelju prosječne desetogodišnje stope potencijalnog realnog rasta i deflatora BDP-a za 2023.

pripremi za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Belgiji je preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetsku sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([14]) bio je u 2023. ekspanzivan, za 0,7 % BDP-a, u kontekstu visoke inflacije. Rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) imao je u 2023. ekspanzivan učinak od 0,4 % BDP-a na smjer fiskalne politike. To uključuje smanjenje troška ciljanih hitnih mjera potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije za 0,1 % BDP-a. Stoga rast primarnih tekućih rashoda koje financira država koji premašuje srednjoročni potencijalni rast proizvodnje nije bio rezultat ciljane potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije. Na ekspanzivni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) utjecalo je stalno povećanje plaća u javnom sektoru i socijalnih naknada zbog mehanizma automatske indeksacije, privremeno smanjenje socijalnih doprinosa poslodavaca u 2023. te rast proračunskih troškova povezanih sa starenjem stanovništva. Ukupno gledajući, rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. nije bio u skladu s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije u 2023. iznosili su 0,3 % BDP-a. Ulaganja koja financira država u 2023. iznosila su 2,8 % BDP-a, što je povećanje od 0,1 postotnog boda u odnosu na 2022. Belgija je financirala dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije. Financirala je javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju i energetsku sigurnost, kao što su ulaganja u željezničku i biciklističku infrastrukturu, obnovu javnih zgrada i infrastrukturu za vodik. Ta javna ulaganja djelomično se financiraju sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

(12) U Programu stabilnosti za 2024. u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije predviđa se rast realnog BDP-a od 1,4 % u 2024. i od 1,3 % u 2025. te da će inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena (IPC) iznositi 2,8 % u 2024. i 1,8 % u 2025. Očekuje se da će se deficit opće države povećati na 4,6 % BDP-a u 2024. i smanjiti na 3,6 % BDP-a u 2025. te da će se udio duga opće države u BDP-u povećati na 106,2 % do kraja 2024. i na 106,8 % do kraja 2025. Nakon 2025. predviđa se smanjenje salda opće države na 2,9 % BDP-a u 2026. i na 2,3 % BDP-a u 2027. Stoga se planira da će se deficit opće države 2026. spustiti ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Osim toga, nakon 2025. predviđa se postupno smanjivanje udjela duga opće države u BDP-u, na 106,6 % u 2026. i 106 % u 2027.

(13) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,3 % u 2024. i za 1,4 % u 2025. te da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC) iznositi 4 % u 2024. i 2,3 % u 2025.

(14) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 4,4 % BDP-a u 2024. i zadržavanje udjela duga opće države u BDP-u na 105 % u 2024. Stabilizacija udjela duga u BDP-u u 2024. uglavnom je rezultat privremenog viška gotovinske rezerve akumuliranog do kraja 2023. izdavanjem državnih obveznica. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će u 2024. smjer fiskalne politike biti kontrakcijski, za 0,1 % BDP-a.

(15) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. očekuje se da će se u 2024. bespovratnom potporom („bespovratna sredstva") iz Mehanizma financirati rashodi u iznosu od 0,2 % BDP-a, u odnosu na 0,1 % BDP-a u 2023. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma omogućit će visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo ili dug opće države Belgije.

(16) Vijeće je 14. srpnja 2023. preporučilo ([15]) da Belgija osigura razboritu fiskalnu politiku, posebno ograničavanjem nominalnog povećanja neto primarnih rashoda koje financira država ([16]) u 2024. na najviše 2 %. Države članice bile su pozvane da pri izvršenju svojih proračuna za 2023. i izradi nacrta proračunskih planova za 2024. vode računa o tome da će Komisija na temelju podataka o realizaciji za 2023. Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju

([14]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna Unije. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između i. srednjoročnog potencijalnog rasta i ii. promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda (i isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19) te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije.

([15]) Preporuka Vijeća od 14. srpnja 2023. o Nacionalnom programu reformi Belgije za 2023. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Belgije za 2023. (SL C 312, 1.9.2023., str. 12.).

([16]) Neto primarni rashodi definiraju se kao rashodi koje financira država bez i. diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. rashoda za kamate, iii. rashoda za cikličnu nezaposlenost te iv. jednokratnih i drugih privremenih mjera.

prekomjernog deficita koji se temelje na deficitu. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će u Belgiji u 2024. doći do povećanja neto primarnih rashoda koje financira država za 4 %, što je više od preporučene maksimalne stope rasta. Ta prekomjerna potrošnja u odnosu na preporučenu maksimalnu stopu rasta neto primarnih rashoda koje financira država na razini je 1 % BDP-a u 2024. Postoji rizik da to neće biti u skladu s preporukom Vijeća.

(17) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Belgija poduzme djelovanja kojima je cilj u 2023. i 2024. što prije postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore koje su na snazi i ostvarene uštede iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Vijeće je dodatno preporučilo da Belgija, budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, osigura da takve mjere potpore budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da očuvaju poticaje za smanjenje potrošnje energije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. neto proračunski trošak ([17]) hitnih mjera energetske potpore u 2023. procijenjen je na 0,4 % BDP-a, a predviđa se da će u 2024. i 2025. iznositi 0 % BDP-a. Ako se u skladu s preporukom Vijeća ostvarene uštede iskoriste za smanjenje državnog deficita, te bi projekcije implicirale fiskalnu prilagodbu od 0,4 % BDP-a u 2024., dok će u toj godini neto primarni rashodi koje financira država ([18]) imati kontrakcijski učinak od 0,1 % BDP-a na smjer fiskalne politike. Hitne mjere energetske potpore postupno su ukinute u 2023. i 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća. Međutim, ne predviđa se da će se ostvarene uštede u cijelosti iskoristiti za smanjenje državnog deficita. Postoji rizik da to neće biti u skladu s preporukom Vijeća.

(18) Osim toga, Vijeće je preporučilo da Belgija očuva javna ulaganja koja financira država i osigura učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se da će se javna ulaganja koja financira država povećati s 2,8 % BDP-a u 2023. na 2,9 % BDP-a u 2024. To je u skladu s preporukom Vijeća. Osim toga, očekuje se da će javni rashodi koji se financiraju prihodima iz sredstava fondova Unije, uključujući bespovratna sredstva iz Mehanizma, ostati stabilni na 0,3 % BDP-a u 2024.

(19) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze i uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2024. predviđa se državni deficit od 4,7 % BDP-a u 2025. Predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u do kraja 2025. povećati na 106,6 %. Povećanje deficita i udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je posljedica strukturnog rasta tekućih rashoda, na koji posebno utječu troškovi povezani sa starenjem stanovništva i veći troškovi kamata na javni dug.

(20) Belgija je izložena visokim rizicima za dugoročnu fiskalnu održivost. Osim nepovoljnog početnog stanja proračuna, ta ocjena o izloženosti visokim rizicima temelji se prije svega na učinku predviđenog povećanja rashoda povezanih sa starenjem stanovništva na javne financije s obzirom na ubrzano starenje belgijskog stanovništva. U Komisijinu Izvješću o starenju stanovništva za 2024. predviđa se da će rashodi povezani sa starenjem stanovništva kontinuirano rasti, s 26,8 postotnih bodova BDP-a u 2022. na 31,9 postotnih bodova BDP-a u 2070. Povećanje od 5,1 postotnog boda BDP-a do 2070. uglavnom je posljedica rashoda za mirovine i dugotrajnu skrb. Predviđa se da će se rashodi za mirovine u razdoblju 2022. – 2070. povećati za 3,5 postotnih bodova BDP-a, u usporedbi s prosjekom Unije od 0,4 postotna boda BDP-a. Plan za oporavak i otpornost Belgije uključuje mirovinsku reformu koja bi trebala doprinijeti prevladavanju tog izazova, ali i drugim ciljevima kao što su poboljšanje socijalne održivosti sustava, poticanje radnika da ostanu aktivni na tržištu rada i nakon stjecanja uvjeta za prijevremeno umirovljenje i osiguravanje veće konvergencije među mirovinskim sustavima i unutar njih. Javna potrošnja za dugotrajnu skrb u 2022. iznosila je 2,3 % BDP-a (u odnosu na prosjek Unije od 1,7 %), što Belgiju svrstava među države članice s najvećom potrošnjom za dugotrajnu skrb u Uniji. Predviđa se da će se do 2070. rashodi za dugotrajnu skrb povećati za 1,7 postotnih bodova BDP-a, u odnosu na prosječno povećanje od 0,8 postotnih bodova u Uniji. Rashodi za institucionalnu skrb u Belgiji u 2022. iznosili su 1,4 postotna boda BDP-a, što je znatno više od prosjeka Unije (0,8 postotnih bodova

([17]) Ta vrijednost predstavlja razinu godišnjeg proračunskog troška tih mjera, uključujući prihode i rashode te, ovisno o slučaju, isključujući prihode od poreza na neočekivanu dobit dobavljača energije.

([18]) Taj se učinak mjeri kao promjena primarnih rashoda opće države, bez i. dodatnog proračunskog učinka diskrecijskih mjera na strani prihoda, ii. jednokratnih rashoda, iii. rashoda za cikličnu nezaposlenost i iv. rashoda koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročnu (desetogodišnju) prosječnu stopu potencijalnog rasta nominalnog BDP-a, izraženo kao udio u nominalnom BDP-u.

BDP-a). Dostupni podaci upućuju na to da je udio starijih osoba koje su nepotrebno ili barem preuranjeno smještene u domove za starije i nemoćne i dalje visok, iako se u posljednjih deset godina smanjuje. Ti podaci pokazuju da je u ustanovama za rezidencijalnu skrb udio osoba koje su neovisne ili u manjoj mjeri ovisne o skrbi osobito velik u Bruxellesu i Valoniji. Federalne jedinice pokrenule su reforme za povećanje troškovne učinkovitosti korištenja različitih oblika skrbi, osobito kako bi se izbjeglo ili odgodilo nepotrebno ili preuranjeno smještanje u domove. Međutim, treba ostvariti veći napredak u prevladavanju izazova za fiskalnu održivost.

(21) Belgija je jedna od država članica s najvišim razinama poreza i potrošnje u Uniji. Ukupna potrošnja uključuje visoku razinu poreznih rashoda i subvencija za plaće. Osim toga, struktura poreznog sustava i socijalnih naknada financijski destimulira rad i doprinosi niskoj stopi sudjelovanja na tržištu rada u Belgiji (76,1 % u odnosu na prosjek Unije od 80,0 % u 2023. (dobna skupina od 20 do 64 godine)). Porezi na rad (porezi na dohodak i socijalni doprinosi) za osobe s niskim i prosječnim plaćama najviši su u Uniji, dok su prihodi od poreza na potrošnju, uključujući poreze na energiju, ispod prosjeka Unije. Za primatelje drugog dohotka u kućanstvu posebne porezne značajke kao što je „bračni kvocijent” ([19]) čimbenik su koji snažno destimulira rad. I sustav socijalnih naknada odvraća od zapošljavanja ili rada u duljem radnom vremenu. Mnoge socijalne naknade ovise o statusu i ne temelje se na provjeri imovinskog stanja, što smanjuje učinkovitost sustava naknada. Naknade za nezaposlenost nisu vremenski ograničene i ne temelje se na provjeri imovinskog stanja dugotrajno nezaposlenih osoba, što pogoršava postojeće zamke nezaposlenosti. Preusmjeravanje poreznog opterećenja s rada na druge porezne osnovice i povećanje učinkovitosti sustava poreza i naknada doprinijelo bi povećanju zaposlenosti.

(22) U kontekstu potreba za strukturnom konsolidacijom smanjenje poreza na rad moralo bi se u cijelosti financirati, među ostalim smanjenjem poreznih rashoda i postupnim ukidanjem poreznih subvencija za fosilna goriva. U Belgiji se visoko porezno opterećenje rada kompenzira brojnim subvencijama za plaće i u velikoj se mjeri primjenjuju porezni odbici. Analiza Visokog financijskog vijeća u 2020. pokazala je da su porezni rashodi skupi za proračun te da često pogoduju osobama s visokim dohotkom i uzrokuju neučinkovitosti. Porezni rashodi s najvišim proračunskim troškom uključuju program službenih automobila i oslobođenje od poreza po odbitku za istraživanje i razvoj te rad u smjenama. Subvencije za plaće i drugi porezni rashodi čine porezni sustav složenim, što dodatno povećava regulatorno opterećenje i opterećuje poslovno okruženje. Osim toga, porezna potpora za istraživanje i razvoj nije usmjerena na poduzeća s najvećim potencijalom rasta. Neke značajke poreznog sustava neprimjereno utječu na donošenje odluka o ulaganjima i mogle bi dovesti od prekomjernog ulaganja u određene vrste imovine. Procjenjuje se da su 2021. izravne subvencije za fosilna goriva u Belgiji iznosile 12 milijardi EUR (2,4 % BDP-a), a neizravne subvencije više od 2,6 milijardi EUR. Izravne subvencije za fosilna goriva uključuju niske trošarine na plin i loživo ulje u usporedbi s električnom energijom. To uz visoke troškove elektroenergetske mreže dovodi do velikih razlika u cijeni između fosilnih goriva i električne energije i otežava prelazak na zelenije sustave grijanja. Osim toga, kontinuirana potpora za loživo ulje i prirodni plin u suprotnosti je s obvezama Belgije da smanji emisije stakleničkih plinova i poveća kvalitetu zraka. Porezi u prometnom sektoru i porezi na onečišćenje nedovoljno su iskorišteni (npr. pametna naplata cestarina primjenjuje se samo na teška vozila), a mogli bi donijeti dodatne prihode. U kontekstu sve većeg prometnog zagušenja i onečišćenja zraka, posebno su skupi i štetni za okoliš porezni rashodi kao što je djelomični povrat trošarina na dizel za cestovne prijevoznike.

(23) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će te reforme i ulaganja pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku brz nastavak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Belgije zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Belgija djelotvornim upravljanjem znatno ubrza provedbu reformi i ulaganja. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

([19]) Belgija primjenjuje sustav raspodjele dohotka („bračni kvocijent”) koji omogućuje da se dio dohotka od profesionalne djelatnosti pripiše partneru koji ne prima plaću.

(24) U okviru preispitivanja programâ kohezijske politike sredinom programskog razdoblja, u skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća ([20]), Belgija mora do ožujka 2025. preispitati svaki program koji prima potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), Kohezijskog fonda i Fonda za pravednu tranziciju (FPT), uzimajući u obzir, među ostalim, izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024., kao i svoj nacionalni energetski i klimatski plan. To preispitivanje osnova je za konačnu dodjelu financijskih sredstava Unije uključenih u svaki od tih programa. Belgija je ostvarila napredak u provedbi programâ kohezijske politike i europskog stupa socijalnih prava, no i dalje su prisutni izazovi. U Belgiji su i dalje prisutne velike regionalne razlike u gospodarskom i socijalnom razvoju. Ključno je pojačati provedbu programâ kohezijske politike. Prioriteti koji su dogovoreni u programima kohezijske politike i dalje su relevantni. Posebno je važno brzo provesti ulaganja za poticanje istraživanja, inovacija i digitalizacije, ali i ulaganja u području zelene tranzicije, prilagodbe klimatskim promjenama i energetske učinkovitosti. Među prioritetnim pitanjima ostaju i poboljšanje pristupa zapošljavanju i mjerama aktivacije, posebno za ranjive skupine, dugotrajno nezaposlene osobe i mlade. Ključna je kontinuirana potpora cjeloživotnom učenju kako bi se povećala mobilnost i sposobnost prilagodbe radnika. Osim toga, i dalje je potrebno poticati aktivno uključivanje i mogućnosti zapošljavanja skupina u nepovoljnom položaju. Belgija bi usto mogla iskoristiti Platformu za strateške tehnologije za Europu, uspostavljenu Uredbom (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća ([21]), kako bi poduprla industrijsku preobrazbu putem daljnjeg razvoja naprednih digitalnih tehnologija i usluga, kružnih i naprednih materijala te kapaciteta povezanih s održivom čistom energijom, otpornim stanovanjem i inovacijama za zdravlje.

(25) Uz gospodarske i socijalne izazove na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije, Belgija se suočava s nekoliko dodatnih izazova koji se odnose na manjak radne snage i neusklađenost ponuđenih i traženih vještina, integraciju skupina u nepovoljnom položaju na tržište rada, uspješnost i pravičnost obrazovnog sustava i nastavničku struku, ali i izazovima povezanima s poslovnim okruženjem, regulatornim opterećenjem i složenošću te ograničenjima u uslužnom sektoru. Odgovaranje na te izazove moglo bi doprinijeti unapređivanju vještina radnika i obrazovnih ishoda svih učenika, zbog čega bi se povećala produktivnost rada, a zaposlenost približila nacionalnom cilju od 80 % do 2030.

(26) Visoka stopa slobodnih radnih mjesta upućuje na trajni manjak radne snage, koji je izraženiji u tehničkim zanimanjima koja su potrebna za ubrzavanje zelene tranzicije. Zabrinutost i dalje izaziva integracija skupina u nepovoljnom položaju, uključujući osobe s nižom razinom obrazovanja, osobe migrantskog podrijetla i osobe s invaliditetom. Broj osoba s diplomom, posebno žena, u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) i dalje je nizak (16,4 na 1 000 stanovnika u dobi od 20 do 29 godina u usporedbi s 21,9 u Uniji). Isto tako, stopa prelaska iz nezaposlenosti u zaposlenost niža je od prosjeka Unije. To znači da ima prostora za povećanje djelotvornosti politika aktivacije, osobito povećanjem učinkovitosti javnih službi za zapošljavanje i boljim usmjeravanjem mjera kako bi se poduprla integracija na tržište rada skupina u nepovoljnom položaju i radnika na dugotrajnom bolovanju. Povećanje broja osoba s diplomom u području STEM-a i relevantnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u tehničkim zanimanjima za tržište rada također bi doprinijelo rješavanju problema manjka radne snage. Razina sudjelovanja odraslih u obrazovanju niska je, posebno među osobama s nižom razinom obrazovanja. Uvedene su mjere za povećanje sudjelovanja u obrazovanju odraslih, kao što su pravo svakog zaposlenika na pet dana osposobljavanja godišnje i individualni računi za učenje, ali trebat će vremena da te mjere pokažu rezultate i bit će ih potrebno ocijeniti.

(27) Unatoč visokim javnim rashodima za obrazovanje ishodi učenja pogoršali su se, a pitanja uključivosti i pravičnosti sustava obrazovanja i osposobljavanja još nisu riješena. Rezultati OECD-ova Programa za međunarodnu procjenu učenika za 2022. pokazuju dugoročno pogoršanje u čitanju, matematici i prirodoslovlju među petnaestogodišnjacima (25 % ima slabe rezultate u matematici, 25,3 % u čitanju i 22,4 % u prirodoslovlju). Belgija je 2012. imala najveći udio učenika s visokim rezultatima u matematici u Uniji (19,5 %), ali se taj udio u sljedećih 10 godina naglo smanjio (11,5 % 2022., Flamanska zajednica: 15 %, Francuska zajednica: 6,9 %, Njemačka zajednica: 6,4 %). Osim toga, od 2018. povećala se razlika u slabim rezultatima između učenika u povoljnom i učenika u nepovoljnom položaju. Stopa slabih rezultata u matematici učenika u nepovoljnom položaju povećala se za 9,2 postotna boda i dosegnula 45,8 % (Unija: 48 %, Flamanska zajednica: 41,4 %, Francuska zajednica: 51,1 %, Njemačka zajednica:

([20]) Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (SL L 231, 30.6.2021., str. 159., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Uredba (EU) 2024/795 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. veljače 2024. o uspostavi Platforme za strateške tehnologije za Europu (STEP) i o izmjeni Direktive 2003/87/EZ i uredaba (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 i (EU) 2021/241 (SL L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

35,6 %). Poboljšanje osnovnih vještina svih učenika ključno je za poticanje sudjelovanja na tržištu rada, među ostalim sudjelovanja skupina u nepovoljnom položaju. Povećanje privlačnosti nastavničke struke, posebno osiguravanjem stabilnosti radnog mjesta i kontinuiranim osposobljavanjem u skladu s potrebama, pomoglo bi da se riješi sve veći problem manjka kvalificiranih nastavnika, koji bi mogao dodatno povećati nejednakosti u obrazovanju.

(28) Na poslovno okruženje u Belgiji negativno utječe visoko regulatorno opterećenje i velika složenost. Poduzeća su izložena velikom administrativnom opterećenju, posebno zbog poreznih propisa i propisa iz radnog prava. Troškovi usklađivanja malih i srednjih poduzeća s radnim i poreznim sustavom u Belgiji su relativno visoki, posebno za poduzeća koja se moraju uskladiti s više regionalnih sustava. Osim toga, Belgija ima jednu od najnižih razina poslovne dinamike u Uniji. Unatoč nedavnom povećanju, stopa novoosnovanih poduzeća i dalje je niska, posebno kada je riječ o poduzećima sa zaposlenima. Udio brzorastućih poduzeća u Belgiji znatno je ispod prosjeka Unije. Moguće je da na slabiju poslovnu dinamiku utječe i velika restriktivnost trgovine u uslužnom sektoru. Osim toga, trebalo bi poraditi na ukidanju ograničenja u reguliranim profesijama.

(29) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2024. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o europodručju za 2024. Kada je riječ o Belgiji, preporukama br. 1., 2., 3. i 4. doprinosi se provedbi prve, druge, treće i četvrte preporuke iz Preporuke o europodručju za 2024.,

PREPORUČUJE da Belgija u 2024. i 2025. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Pravodobno dostaviti srednjoročni fiskalno-strukturni plan. U skladu sa zahtjevima reformiranog Pakta o stabilnosti i rastu, u 2025. ograničiti rast neto rashoda na stopu koja je među ostalim u skladu s uvjerljivim smanjivanjem duga opće države u srednjoročnom razdoblju i smanjenjem deficita opće države prema referentnoj vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđenoj Ugovorom. Odgovoriti na očekivano povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva, među ostalim povećanjem troškovne učinkovitosti sustava dugotrajne skrbi. Reformirati sustav poreza i naknada radi jačanja poticaja za rad preusmjeravanjem poreznog opterećenja s rada i revizijom ustroja naknada. Financirati smanjenje poreza na rad, među ostalim smanjenjem poreznih rashoda. Prije svega poduzeti korake za postupno ukidanje subvencija za fosilna goriva, među ostalim preusmjeravanjem trošarina s električne energije na fosilna goriva.
2. Znatno ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, i djelotvornim upravljanjem osigurati dovršetak reformi i ulaganja do kolovoza 2026. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike. U kontekstu preispitivanja tih programa sredinom programskog razdoblja zadržati usmjerenost na dogovorene prioritete i razmotriti mogućnosti koje inicijativa Platforma za strateške tehnologije za Europu pruža za povećanje konkurentnosti.
3. Odgovoriti na problem manjka radne snage i neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina, među ostalim za potrebe zelene tranzicije, te pojačati politike aktivacije kako bi se skupine u nepovoljnom položaju bolje integrirale na tržište rada. Povećati uspješnost i pravičnost sustava obrazovanja i osposobljavanja te nastaviti s reformama za jačanje nastavničke struke.
4. Unaprijediti poslovno okruženje i poslovnu dinamiku smanjenjem regulatornog opterećenja i složenosti te ublažavanjem ograničenja u uslužnom sektoru.

Sastavljeno u Luxembourgu 21. listopada 2024.

Za Vijeće

Predsjednik

NAGY I.